

HELYI TANTERV  
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM  
(7-12.évfolyam)

2020.

A hatosztályos középiskolák számára készült helyi tanterv folyamatosságot teremt az általános iskolák 5-6. osztályával, ám a koncentrikus tananyagépítkezést felváltja a linearitás elve. Ez a szerkezet lehetővé teszi, hogy a diákok a középiskolás tananyagot hat év alatt sajátítsák el, irodalmi ismereteik megalapozottabbak legyenek, gondolataikat megtanulják árnyaltan kifejezni, szövegértési képességeik fejlődjenek, a szöveg másolagos jelentéseit is felfedezzék. Retorikai, kommunikációelméleti, stilisztikai ismereteik révén különböző műfajokban arányos, előrehaladó szöveget alkossanak.

A tananyag hat évre való arányos elosztása az utolsó középiskolai évben lehetőséget teremt az érettségire való, témakörök szerinti ismétlésre.

A hatosztályos tanterv a 7-8. osztály tananyagát beépíti a középiskolai kerettantervbe, a középiskolai kerettanterv logikáját (tematikus és kronologikus elrendezés) követve.

A tanterv két fő részre osztható. A 7–8. évfolyam tematikai egységeiben elsősorban a fejlesztési célok és követelmények a fontosak: a szövegértési és -alkotási készségek folyamatos továbbfejlesztése, az elméleti alapfogalmak biztos alkalmazása, a nyelvi-irodalmi elemzőkészség kialakítása. Ugyanakkor a tematikus megközelítés mellett megjelenik az kronologikus szemlélet is, és az ókori irodalom nagy alkotásaival is megismerkednek a diákok. A nyelvtan témakörökben hangsúlyosabb a szövegértési és -alkotási készségek fejlesztése.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulást, valamint a vele szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. A tanuló folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt jelentések felismerésére, az ezekre adott reflexiókra és saját jól strukturált szövegek alkotására.

Az anyanyelvi nevelés további feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos alkalmazása során jön létre.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy erősíti a Kárpát-medencei magyarság nyelvi és kulturális identitását, felkelti a minőségi megnyilatkozás iránti igényt, fejleszti az etikai, erkölcsi ítélőképességet, megismertet más népek művészetével.

E feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával lehetővé teszi a diákok számára, hogy az irodalmi művekben megjelenő konfliktusokban, erkölcsi dilemmákban, élethelyzetekben saját gondoljaikra, gondolati-érzelmi problémáikra ismerjenek rá. Hiszen a választott művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel.

Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat. Átélnhetnek, megismerhetnek, sőt, saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együttérzővé válhatnak más magatartásokkal, életformákkal, szociális helyzetekkel, gondolatmenetekkel, világlátásokkal, meggyőződésekkel. Megszerezhetik azt a műveltséget, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített tudás felépítésében folyamatos tevékenység az elvont gondolkodás fejlesztése. A fogalomrendszer lehetővé teszi a nyelvi, irodalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezését. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmi hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéshez. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, összességükben az élet értékét sugallják. Fejlesztik a szociális érzékenységet, az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés, az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módot teremt az empátia, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítésére. Mindezek hatékonyan támogatják nyelvi és kulturális identitásuk alakulását, megerősödését.

## 7–8. ÉVFOLYAM

A hatévfolyamos képzés az általános iskolai célokhoz és elvekhez kapcsolódik, de megteremti a kapcsolódást a további évfolyamok tudásszintjéhez. Ennek a két évnek a végére a tanulók szövegértési, szövegértelmezési és szövegalkotási készsége biztossá válik, így a nyolcadik év végén a tanulók képessé válnak arra, hogy írásban és szóban megfelelő anyanyelvi ismereteik birtokában választékosan, pontosan fejezzék ki magukat. Megtanulnak továbbá a különböző tevékenységformák során párban és csoportban dolgozni, ezáltal befogadóbbá válhatnak. Magyar nyelvből a nyelvi szinteket megismerik, de nagy a hangsúly a szövegalkotási és szövegértési készségek tudatos fejlesztésén is, hiszen ezeken az ismereteken keresztül lesznek alkalmasak arra, hogy az irodalmi műveket befogadják, értelmezzék, elemezzék.

**A 7–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 204 óra.**

**A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3-3 óra javasolt elosztása: 1 magyar nyelv, 2 irodalom.**

**A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.**

**Magyar nyelvből a 8. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell értékelni.**

**Intézményünkben 7. és 8. évfolyamon a javaslatnak megfelelően heti egy nyelvtan és heti 2 óra áll rendelkezésre, éves szinten 34 nyelvtan és 68 irodalom tanóra.**

## 9–12. ÉVFOLYAM

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A hatévfolyamos képzés úgynevezett gimnáziumi szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.

- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

**Intézményünkben 9. évfolyamon heti két óra irodalom és egy óra magyar nyelv óra az óraszám, míg 10. évfolyamtól heti három irodalom és egy magyar nyelv tanóra áll rendelkezésre a tananyag feldolgozásához.**

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT MAGYAR NYELV 7. OSZTÁLY

Témakör neve	Óraszám
<b>I. Szövegértési, szövegalkotási készségekfelmérése, fejlesztése</b>	<b>12 óra</b>
<b>II. Helyesírási készségek fejlesztése</b>	<b>10 óra</b>
<b>III. Kommunikáció, digitális írásbeliség fejlesztése</b>	<b>12 óra</b>
<b>Összes óraszám</b>	<b>34</b>

### MAGYAR NYELV, 7. OSZTÁLY

**TÉMAKÖR:** Szövegértési és szövegalkotási készségek felmérése, fejlesztése

**ÓRASZÁM:** 12 óra

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése
- A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával

#### **FOGALMAK**

vázlat, fejelet, elbeszélés, leírás, jellemzés, kiselőadás

**TÉMAKÖR: Helyesírási készségek fejlesztése**  
**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- a szövegalkotás során alkalmazza a tanult helyesírási és szerkesztési szabályokat, használja a hagyományos és a digitális helyesírási szabályzatot és szótárt
- az egyéni sajátosságaihoz mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget

**TÉMAKÖR: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése**  
**ÓRASZÁM: 12 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusa
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

**FOGALMAK**

kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT

### Magyar nyelv, 8. osztály

Témakör neve	Óraszám
<b>I. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői</b>	<b>18 + 5</b>
<b>II. Könyvtárhasználat</b>	<b>2 + 4</b>
<b>III. Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése</b>	<b>0 + 5</b>
<b>Összes óraszám</b>	<b>34</b>

**TÉMAKÖR:** A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői a nyelvi elemzés (hangok, szavak, szófajok, összetett szavak)

**ÓRASZÁM:** 18 óra + 5

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése
- A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata
- A jelnyelvek
- A hangok hangulata, hangszimbolika
- A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása
- Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása

#### FOGALMAK

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szófajok; szavak osztályozási szempontjai; egyszerű szó, összetett szó, mozaikszavak; hangalak és jelentés szerinti szócsoporthoz, jelentésmező

**TÉMAKÖR:** Könyvtárhasználat

**ÓRASZÁM:** 2 óra + 4 óra

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusai és felépítése
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ keresésének, gyűjtésének alapvető technikái
  
- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Az internet, mint hiteles adatforrás
- Plágium; források használata
- Adatvédelem
- Könyvtárlátogatás

## FOGALMAK

könyvtár, katalógus, digitális adattárak, hagyományos és digitális szövegek

**TÉMAKÖR: Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése**

**ÓRASZÁM: 5 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK:**

- a szóbeli és írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- a helyesírási készség fejlesztése
- a szövegolvasási és szövegértési stratégiák

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT

### Magyar nyelv 9. osztály

Témakör neve	Óraszám
<b>I. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek (szószerkezetek, szóösszetételek, egyszerű és összetett mondat)</b>	<b>14 óra</b>
1. Szószerkezetek, összetett szavak	4 óra
2. Mondattan, egyszerű mondat, összetett mondat	10 óra
<b>II. A szöveg fogalma, típusai, szövegkohézió, a szövegkompozíció, szövegfajták</b>	<b>12 óra</b>
<b>III. Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése</b>	<b>8 óra</b>
<b>Összes óraszám</b>	<b>34 óra</b>



## MAGYAR NYELV, 9. OSZTÁLY

**TÉMAKÖR:** A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek (szószerkezetek, szóösszetételek, egyszerű és összetett mondatok)

**ÓRASZÁM:** 14 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szószerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés
- Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

### FOGALMAK

szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

**TÉMAKÖR:** A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták

**ÓRASZÁM:** 12 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése
- A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban
- A szövegelemző képességek fejlesztése
- A szöveg fogalma, jellemzői
- A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői
- A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek
- A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje
- Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői
- Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás

### FOGALMAK

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás,

deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

**TÉMAKÖR: Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése**

**ÓRASZÁM: 8 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK, ISMERETEK:**

- a szóbeli és írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- a helyesírási készség fejlesztése
- a szövegolvasási és szövegértési stratégiák
- szövegtípusok: digitális és hagyományos
- a hivatalos és a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél
- kreatív írás
- az esszéírás alapjai

**FOGALMAK:**

levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, esszé

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT MAGYAR NYELV 10. OSZTÁLY

Témakör neve	Javasolt óraszám
<b>MAGYAR NYELV</b>	
<b>I. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszék, szóképek, alakzatok</b>	<b>10+1</b>
<b>II. A nyelv rétegződése, nyelvjárássok, nyelvi tervezés, nyelvi norma</b>	<b>10+1</b>
<b>III. Szövegértési, szövegalkotási gyakorlat</b>	<b>12</b>
<b>Összes óraszám:</b>	<b>34</b>

**TÉMAKÖR: Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszék, szóképek, alakzatok**

**ÓRASZÁM: 10+1 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A stílus szerepének tudatosítása
- A stílári különbségek felfedeztetése
- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor
- A stílus, a stilisztika, a stílus típusok
- A stílusérték
- A stílushatás
- Stílusgyakorlatok
- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben

- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- Szótárhasználat fejlesztése
- A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
- A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
- A mondat- és szövegjelentés

## FOGALMAK

stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés

**TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl**

**ÓRASZÁM: 10+1 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése
- A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

## FOGALMAK

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

**TÉMAKÖR: Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése**

**ÓRASZÁM: 12 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási szótárak használatának tudatosítása

- A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák
- Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
- A hivatalos és a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél stb.
- Az esszé

## FOGALMAK

levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, esszé

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT

### MAGYAR NYELV 11. OSZTÁLY

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
<b>MAGYAR NYELV</b>	
<b>I. Pragmatika - a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv</b>	7
<b>II. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok</b>	7
<b>III. Szótárhasználat</b>	2
<b>IV. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek</b>	7+2
<b>V. Szövegértési és szövegalkotási gyakorlat</b>	9
<b>Összes óraszám:</b>	<b>34</b>

**TÉMAKÖR:** Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv

**ÓRASZÁM:** 7 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

### FOGALMAK

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

**TÉMAKÖR:** Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok

## **ÓRASZÁM: 7 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek
- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
- a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

### **FOGALMAK**

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

## **TÉMAKÖR: Szótárhasználat**

### **ÓRASZÁM: 2 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvmuvelő kéziszoár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár

### **FOGALMAK**

értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

## **TÉMAKÖR: Nyelvtörténet - a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek**

### **ÓRASZÁM: 7+2 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése
- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókinés jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*)
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

## FOGALMAK

nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

**TÉMAKÖR: Szövegértési és szövegalkotási gyakorlat**

**ÓRASZÁM: 9 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

## FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak ismétlése

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT MAGYAR NYELV 12. OSZTÁLY

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
MAGYAR NYELV	
<b>I. Retorika, beszédfajták, beszéd felépítése</b>	<b>10</b>
<b>II. Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés</b>	<b>10</b>
<b>III. Érettségi típusú szövegértés és szövegalkotás (gyakorlati írásbeliség)</b>	<b>10</b>
<b>Összes óraszám:</b>	<b>30</b>

**TÉMAKÖR: Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érv**

**ÓRASZÁM: 10 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadasmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása

- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

## FOGALMAK

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

<b>I. Retorika, beszédfajták, beszéd felépítése</b>	<b>10</b>
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	2
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	2
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	2
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	1
Az érvelés módszere	1
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	1
A kulturált vita szabályai	1
A befolyásolás módszerei	1

**TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés**

**ÓRASZÁM: 10 óra**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A rendszerező képesség fejlesztése
- Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
- A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

## FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

**TÉMAKÖR: Érettségi típusú szövegértés és szövegalkotás (gyakorlati írásbeliség)**

**ÓRASZÁM: 10 óra**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

## FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT IRODALOM, 7. OSZTÁLY

Témakör	Óraszám
<b>I. Bevezetés az irodalomba</b>	<b>8 +2</b>
A) Az irodalom hatása	2
B) Szerzők, művek párbeszéde	2
C) Népszerű irodalom, az irodalom határterületei	3 +1
D) Műnemi, műfaji rendszer	1+1
<b>II. Műfaji alapismeretek I. Epika</b>	<b>20 + 4</b>
<b>A) A kisepika</b>	15
a) mítosz	8 +1
b) mese	1 +1
c) intelem	1 + 1
d) levél	1
e) novella, elbeszélés	4 + 1
<b>B) A nagyepika - regény</b>	<b>5 + 2</b>
<b>III. Műfaji alapoás II. A líra</b>	<b>7 +2</b>
<b>IV. Jellegzetes lírai témák</b>	<b>13 + 2</b>
<b>V. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény</b>	<b>6 + 2</b>
<b>Összes óraszám</b>	<b>54 + 14 = 68</b>

### IRODALOM

**TÉMAKÖR: Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom**

**ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 8 óra + 2**

- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészetek olvasása, közös értelmezése
- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei
- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban



## FOGALMAK

művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

### TÉMAKÖR: Műfaji alapismeretek I. – Az epika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra + 4

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése
- A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése
- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése
- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék
- Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése

## FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

## FOGALMAK

mítosz, monda, mese, intellem, levél, novella, elbeszélés, regény, kisregény, történet, elbeszélés, narrátor, beszélő

### TÉMAKÖR: Műfaji alapismeretek II. – A líra

ÓRASZÁM: 7 óra + 2

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, óda, himnusz, epigramma, elégia)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli

## FOGALMAK

dal, epigramma, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, lírai én,

### TÉMAKÖR: Jellegzetes lírai témák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra + 2

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli

**FOGALMAK** lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; megszólító vers

**TÉMAKÖR: Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra + 2**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

**FOGALMAK**

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

**RÉSZLETES TÁBLÁZAT  
IRODALOM, 7. OSZTÁLY  
Heti 2 óra**

<b>TÖRZSANYAG</b>	<b>AJÁNLOTT</b>
<b>I. BEVEZETÉS AZ IRODALOMBA 8+2 óra</b>	
A) Az irodalom és hatása Karinthy Frigyes: A cirkusz	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról
B) Szerzők, művek párbeszéde	

Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	
C) Népszerű irodalom. At irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes történetek	Irodalom és film.
D) Műnemi, műfaji rendszer	
<b>II. MŰFAJI ALAPISMERETEK</b> <b>I. – Az epika 20 + 4 óra</b>	
<b>A) A kisepika</b> <b>a) A mítosz</b> <b>1. Szemelvények a magyar hitvilágból</b> Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek) Irodalom és mozgókép. Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról <b>2. Görög mitológia</b> A világ születése. Istenek születése és harca, istenek nemzedékei, világkorszakok, az ember teremtése. A görög mitológia híres történetei: Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótaurusz <b>3. Egyéb teremtésmítosz</b> Babiloni teremtésmítosz <b>b) mese</b> Mesék Mátyás királyról Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése nyomán) <b>c) intelem</b> István király intelmei Imre herceghez (részletek) Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)  <b>d) levél</b> Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek) <b>e) novella, elbeszélés</b> Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Karinthy Frigyes: Röhög az osztály	Diószegi Vilmos: A magyarok hitvilága Anonymus: Gesta Hungarorum  Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek)  A kolozsvári bíró  Móricz Zsigmond: Hét krajcár
<b>B) A NAGYEPIKA – a regény</b> Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője	Irodalom és film kapcsolata

<p><b>III. MŰFAJI ALAPISMERETEK</b></p> <p><b>II. – A líra</b></p> <p><b>7 + 2 óra</b></p> <p><b>a) dal</b> Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem József Attila: Kertész leszek...</p> <p><b>b) epigramma</b> Janus Pannonius: Pannónia dicsérete Kölcsey Ferenc: Huszt</p> <p><b>c) elégia</b> Petőfi Sándor: Szeptember végén Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p> <p><b>d) óda, himnusz</b> Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat</p>	<p>Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>
<p><b>IV. JELLEGZETES LÍRAI TÉMÁK 13 + 2 óra</b></p> <p><b>a) szerelmes versek</b> Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Vörösmarty Mihály: Ábránd Ady Endre: Őrizem a szemed Juhász Gyula: Milyen volt...</p> <p><b>b) család, iskola</b> Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Reményik Sándor: Templom és iskola József Attila: Mama</p> <p><b>c) egyéni sorssal való számvetés</b> Arany János: Epilógus József Attila: Születésnapomra</p> <p><b>d) hazaszeretet</b> Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p>	

<b>V. MAGYAR VAGY VILÁGIRODALMI IFJÚSÁGI REGÉNY 6+2 óra</b>	A szaktanár döntése
---	---------------------

### KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Egy XX. századi magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény tanári választás alapján

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT IRODALOM, 8. OSZTÁLY

Témakör	Óraszám
<b>I. A görög irodalom</b>	<b>12 + 6</b>
A) Az epika születése	4 + 1
B) A görög líra, az időmértékes verselés	3 + 2
C) A görög dráma	5 + 3
<b>II. A római irodalom</b>	<b>4 + 2</b>
<b>III. A Biblia mint kulturális kód</b>	<b>12 + 1</b>
A) Az Ószövetség	5 + 1
B) Az Újszövetség	7
<b>IV. Az egyén és a történelem kapcsolata mint irodalmi téma</b>	<b>16</b>

V. A XX. századi történelem az irodalomban (Trianon, II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6 + 3
VI. Egy szabadon választott magyar dráma a XX. század magyar drámairodalmából, ismerkedés a dráma műnemével	4 + 2
<b>Összes óraszám</b>	<b>54 + 14 = 68</b>

## TÉMAKÖR: A görög irodalom

**ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 12 óra + 6**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hősökhez kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen
- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése

### FOGALMAK

eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia,

komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, exozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

### **TÉMAKÖR: A római irodalom**

**ÓRASZÁM: 4 óra + 2**

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek
- A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése
- Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata
- Irodalmi műfajok, versformák megismerése
- A görög és római kultúra viszonyának értelmezése
- A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás)

#### **FOGALMAK**

imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica

### **TÉMAKÖR: A Biblia mint kulturális kód**

**ÓRASZÁM: 12 óra + 1**

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban
- A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban
- A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma
- A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok

#### **FOGALMAK**

Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

### **TÉMAKÖR: Az egyén és a történelem kapcsolata mint irodalmi téma**

## JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 16 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínúsége
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában

### FOGALMAK

iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor

### TÉMAKÖR: A 20. századi történelem az irodalomban

(Trianon, II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

### ÓRASZÁM: 6 óra + 3

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

### FOGALMAK

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

### TÉMAKÖR: Egy szabadon választott dráma a 20. század magyar irodalmából

### ÓRASZÁM: 4 óra + 2

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben



## FOGALMAK

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

## RÉSZLETES TÁBLÁZAT IRODALOM, 8. OSZTÁLY Heti 2 óra

TÖRZSANYAG	AJÁNLOTT
<p><b>I. A GÖRÖG IRODALOM 12+6 ÓRA</b></p> <p><b>A) Az epika születése</b> Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p><b>B) A görög líra; az időmértékes verselés</b> Alkaiosz: Bordal Alkaiosz: Az állam hajója Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka! Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p><b>C) A görög dráma</b> Szophoklész: Antigoné</p>	
<p><b>II. A RÓMAI IRODALOM 4+2 óra</b></p> <p><b>A) A polgárháborúk kora</b> Catullus: Gyűlölök és szeretek</p> <p><b>B) Augustus kora</b> Vergilius: Aeneis (Első ének 1-7. sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarcushoz Ovidius: Pygmalion</p>	
<p><b>III. A BIBLIA MINT KULTURÁLIS KÓD 12+1 óra</b></p> <p><b>A) Az Ószövetség</b> Mózes könyvei; Teremtéstörténet, József (Első könyv)</p>	

<p>A kivonulás, Tízparancsolat (Második könyv) Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p><b>B) Újszövetség</b> Máté evangéliuma Jézus Krisztus születése, élete és keresztre feszítése Jézus Krisztus tanításai: példázatok Hegyi beszéd, A Magvető példázata Passió történet Jézus feltámadása Lukács evangéliuma Az irgalmas számitánus; Tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
<p><b>IV. AZ EGYÉN ÉS A TÖRTÉNELEM KAPCSOLATA MINT IRODALMI TÉMA 16 óra</b> Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részlet) Wass Albert: Üzenet haza (részlet) Kós Károly: Az országépítő Herczeg Ferenc: Pro libertae Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Nyirő József: Uz Bence (részlet) Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Iskolaregények: Móricz Zsigmond Légy jó mindhalálig és Szabó Magda Abigél című regényének elemzése</p>	
<p><b>V. A 20. SZÁZADI TÖRTÉNELEM AZ IRODALOMBAN (Trianon, világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956) 6+3 óra</b> Reményik Sándor: Mi a magyar? Pilinszky János: Francia fogoly</p>	<p>Márai Sándor: Napló (részlet) Anna Frank naplója</p>

Choli Daróczi József: Dal George Orwell: Állatfarm (irodalom és mozgókép) Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	
<b>VI. DRÁMA A 20. SZÁZADI MAGYAR IRODALOMBÓL – ISMERKEDÉS A DRÁMA MŰNEMÉVEL</b>  <b>4+2 óra</b>	Szaktanár által szabadon választott mű

### KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Szabó Magda: Abigél
Egy XX. századi magyar dráma tanári választás alapján
Homérosz: Iliasz vagy Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből)

### MEMORITEREK 7-8. OSZTÁLYBAN:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság szerelem
Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)
Homérosz: Iliasz vagy Odüsszeia (részletek)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT IRODALOM 9. OSZTÁLY

Témakör	Óraszám
<b>I. A középkor irodalma</b>	<b>12 + 5</b>

A) Egyházi irodalom	3
B) Lovagi és udvari irodalom	3 + 2
C) Dante Alighieri: Isteni színjáték ( A Pokol, részletek)	3 + 1
D) A középkor világi irodalma	3 + 2
<b>II. A reneszánsz irodalma</b>	<b>16 + 2</b>
A) A humanista irodalom	4
B) A reformáció vallásos irodalma, aza anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti kultúra	2 + 2
<b>III. A barokk és a rokokó irodalma</b>	<b>7 + 2</b>
A) Epika	5 + 2
B) A kuruc kor lírája: műfajok, művek	2
<b>IV. Az európai felvilágosodás irodalma</b>	<b>19 + 5</b>
A) Az európai felvilágosodás	9
a) epika	5 + 2
b) dráma	4 + 1
c) líra	1 + 2
d)	
<b>Összes óraszám</b>	<b>54 + 14 = 68</b>

## IRODALOM

**TÉMAKÖR:** A középkor irodalma

**ÓRASZÁM:** 12 óra + 5

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése

- Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz
- A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban
- A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése
- Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése
- Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante)
- Dante és Villon életműve jelentőségének megértése

## FOGALMAK

középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágánsköltészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelleum, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron

## TÉMAKÖR: A reneszánsz irodalma

**ÓRASZÁM: 16 óra + 2**

### *A, A humanista irodalom*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése
- Petrarca-sonett megismerése
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével

## FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, sonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers

*B, A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra*

**ÓRASZÁM: 2 óra + 2**

### *C, A reformáció világi irodalmából*

## **JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése
- A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése
- A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése
- A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése

### **FOGALMAK**

bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

#### *D, Líra a reformáció korában*

## **JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai
- Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban
- A szonett formai változása Shakespeare-nél
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

### **FOGALMAK**

Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett

#### *E, Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában*

## **JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására
- A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában

- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

## FOGALMAK

blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

## **TÉMAKÖR: A barokk és a rokokó**

**ÓRASZÁM: 7 óra + 2**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,
- A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével

## FOGALMAK

barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondattal, pártos, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat

## **TÉMAKÖR: Az európai felvilágosodás irodalma**

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 19 óra + 5**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából
- A klasszicizmus eszmetörténeti háttérének, főbb sajátosságai
- A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat

## FOGALMAK

felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

## RÉSZLETES TÁBLÁZAT IRODALOM 9. OSZTÁLY

Heti 2 óra

TÖRZSANAYG	AJÁNLOTT
<p><b>I. A KÖZÉPKOR IRODALMA</b> <b>12+5 óra</b></p> <p><b>A) Egyházi irodalom</b></p> <p>a) Epika Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti Beszéd és Könyörgés</p> <p>b) Líra Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária siralom</p> <p><b>B) Lovagi és udavri irodalom</b></p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csende árnyán</p> <p><b>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</b></p> <p><b>D) A középkor világi irodalma</b> vágáns költészet Carmina Burana Francois Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>	<p>Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana</p> <p>Irodalom és színház Szakácsi Sándor és Őze Áron: A cella</p>
<p><b>II. A RENESZÁNSZ IRODALMA</b> <b>16+2 óra</b></p> <p><b>A) A humanista irodalom</b></p> <p>a) Líra Petrarca: Pó, földi kérgem Portré: Janus Pannonius Pannónia dicsérete Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>b) Epika</p>	<p>A saját lelkéhez</p>



<p>Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> <p><b>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</b></p> <p>a) Bibliafordítások Károli Gáspár fordítása</p> <p>b) zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)</p> <p><b>C) A reformáció világi irodalma</b></p> <p>a) Históris énekek Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részletek)</p> <p>b) Széphistóriák Gyergyai Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> <p><b>D) Líra a reformáció korából</b></p> <p>a) Portré: Balassi Bálint Egy katonaének Borivóknak való Adj már csendességet Hogy Júliára talál</p> <p>b) William Shekespeare: LXXV. szonett</p> <p><b>E) Színház és drámatörténet: dráma a reformáció korában</b> William Shekespeare: Rómeó és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p>	
<p><b>III. A BAROKK ÉS A ROKOKÓ IRODALMA 7+ 2óra</b></p> <p><b>A) Epika</b></p> <p>a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>b) Portré: Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>c) levél Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p> <p>d) Tudományos élet Apáczai Csere János: Magyar Encyklópédia (részlet)</p>	

<p><b>IV. AZ EURÓPAI FELVILÁGOSODÁS IRODALMA 19+ 5 óra</b></p> <p><b>A) Epika</b> Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek)</p> <p><b>B) Színház és drámatörténet</b> A francia klasszicista dráma Moliere: A fősvény vagy Tartuffe Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p> <p><b>C) Líra</b> Robert Burns: John Anderson Robert Burns: Falusi randevú</p>	<p>Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p>
---	---

**ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT  
IRODALOM 10. OSZTÁLY**

<b>I. A magyar felvilágosodás irodalma</b>	<b>22+3+5</b>
<i>A) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</i>	8
<i>a) Epika</i>	2
<i>b) Líra</i>	6+3
<b>B) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</b>	14+5
<i>a) Líra</i>	10+2
<i>b) Epika</i>	1

c) <i>Dráma</i>	3+3
<b>II. A romantika irodalma</b>	<b>9</b>
a) <i>Az angolszász romantika</i>	3
b) <i>A francia romantika</i>	2
c) <i>A német romantika</i>	1
d) <i>Az orosz romantika</i>	2
e) <i>A lengyel romantika</i>	1
<b>III. A magyar romantika irodalma</b>	<b>27+7+6</b>
<b>A) <i>Életművek a magyar romantika irodalmából I.</i></b>	<b>26+7</b>
a) <i>Vörösmarty Mihály</i>	8
b) <i>Petőfi Sándor</i>	10+7
c) <i>Jókai Mór</i>	8
<b>B) <i>Irodalomtudomány a romantika korában</i></b>	<b>1</b>
<b>IV. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában I.</b>	<b>23+6</b>
<b>1. <i>Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</i></b>	<b>18+6</b>
a) <i>Arany János</i>	12+6
b) <i>Mikszáth Kálmán</i>	6
<b>2. <i>Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</i></b>	<b>5</b>
<b><i>magyar irodalom óraszám</i></b>	<b>102</b>
<b><i>Magyar nyelv és irodalom összes órája:</i></b>	<b>136</b>

**TÉMAKÖR:** A magyar felvilágosodás irodalma

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 22+3**

**A, A felvilágosodás korának magyar irodalmából: rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása

- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével

### FOGALMAK

vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal

### *B, A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban*

#### **JAVASOLT ÓRASZÁM: 14+2 +3 óra**

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

### FOGALMAK

nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszebembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

#### **TÉMAKÖR: X. A romantika irodalma**

#### **JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra**

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése

- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből

### FOGALMAK

korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

### TÉMAKÖR: A magyar romantika irodalma

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 27+7+6 óra**

#### *A, Életművek a magyar romantika irodalmából a, Vörösmarty Mihály*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra**

### FEJLESZTÉSI FELADAZOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

### FOGALMAK

rapszódia, drámai költemény

#### *b, Petőfi Sándor*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10+7 óra**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén
- Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése
- A költő epikájának (*Az apostol*, *A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül
- Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai
- A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében
- Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
- A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése

- A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben

## FOGALMAK

népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz

*c, Jókai Mór*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe
- A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése
- Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal
- Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével

## FOGALMAK

irányregény, utópia, szigetutópia

*B, Irodalomtudomány a romantika korában*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra**

## FOGALOM

nemzeti szemlélet, korszerű népiesség

**TÉMAKÖR: Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 23+6 óra**

*1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából*

*a) Arany János*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 12+6 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)
- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében

- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

## FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

### *b, Mikszáth Kálmán*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra**

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

## FOGALMAK

anekdota, különc, donquijoteizmus

### *2. Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

## FOGALMAK

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

## RÉSZLETES TANANYAG

TANANYAG	ÓRASZÁM
<b>I. A magyar felvilágosodás irodalma</b>	22+3
<b>A) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</b>	8
a) Epika	2
Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek) Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek) Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet) Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)	
b) Líra	6+3
Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (részletek)	
<b>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</b>	
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve	
Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság	
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	
Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	
Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz	
<b>B) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</b>	14+2
a) Líra	10+2
<b>Portré: Berzsenyi Dániel</b>	7
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem	
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél	
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (II.)	
Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)	
<b>Portré: Kölcsey Ferenc</b>	5
Kölcsey Ferenc: Himnusz	
Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke	
b) Epika	1
Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)	
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	



<b>c) Színház és dráma</b>	3+3
Katona József: Bánk bán	
Irodalom és zene Erkel Ferenc: Bánk bán	
<b>II. A romantika irodalma</b>	9
a) Az angolszász romantika	3
George Byron egy szabadon választott művéből részlet Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)	
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	
b) A francia romantika	2
Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	
c) A német romantika	1
Heinrich Heine: Loreley	
d) Az orosz romantika	2
Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)	
e) A lengyel romantika	1
Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	
<b>f) A magyar romantika irodalma</b>	27+7+6
<b>d) Életművek a magyar romantika irodalmából</b>	26+7
<b>a) Vörösmarty Mihály</b>	8
– Líra	
Szózat	
Gondolatok a könyvtárban	
A merengőhöz	
Az emberek	
Előszó	
A vén cigány	
– Drámai költemény	
Csongor és Tünde	
<b>b) Petőfi Sándor</b>	10+7
– Líra	
A négyökrös szekér	
A bánat? egy nagy oceán	
A természet vadvirága	
Fa leszek, ha...	
Reszket a bokor, mert...	
Minek nevezzetek?	
Egy gondolat bánt engemet	
A puszta, télen vagy Kis-Kunság	
A XIX. század költői	
Fekete-piros dal	
Szeptember végén	
Beszél a fákkal a bús őszi szél	
Levél Várady Antalhoz	

Európa csendes, újra csendes	
– Epika	
A helység kalapácsa (részlet)	
Az apostol (részlet)	
<b>c) Jókai Mór</b>	8
– Elbeszélések	
A tengerszem tündére	
A huszti beteglátogatók	
– Regények	
Az arany ember	
<b>d) Tudományos élet a romantika korában</b>	1
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	
<b>V. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</b>	23+6
<b>I. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</b>	18+6
<b>a) Arany János</b>	12+6
• Epika	
Toldi estéje	
• Balladák	
Ágnes asszony	
V. László	
Vörös Rébék	
A walesi bárdok	
Tetemre hívás	
Híd-avatás	
Tengeri-hántás	
• Líra	
Fiamnak	
Letépszem a lantot	
Kertben	
Epilógus	
Kozmopolita költészet	
Mindvégig	
Őszikék	
<b>b) Mikszáth Kálmán</b>	6
Az a fekete folt	
Bede Anna tartozása	
A bányai csoda	
Timár Zsófi özvegysége	
Beszterce ostroma	
<b>c) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában I.</b>	
<i>Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</i>	5

a) Tompa Mihály	
A gólyához	
A madár, fiaihoz	
b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	
A láthatatlan ember (részlet)	
c) Vajda János	
Húsz év múlva	
Az üstökös	

## KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9-10. osztály

Halotti Beszéd és Könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Petőfi Sándor: Az apostol (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Arany János: Toldi estéje
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma

## MEMORITEREK 9-10. osztály

Halotti Beszéd és Könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)

Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)
Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)

## ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT IRODALOM 11. OSZTÁLY

<b>IRODALOM</b>	
<b>TÉMAKÖR NEVE</b>	
<b>I. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</b>	<b>6+4</b>
<i>Színház- és drámatörténet</i>	<i>6+4</i>
<b>II. A klasszikus modernség irodalma</b>	<b>13+3</b>
A) <i>A nyugat-európai irodalom</i>	<i>5+1</i>
B) <i>Az orosz irodalom</i>	<i>5+1</i>
C) <i>A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai</i>	<i>3+1</i>
<b>III. A magyar irodalom a XX. században</b>	<b>48+12</b>
A) <i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i>	<i>30+12</i>
a) Herczeg Ferenc	5
b) Ady Endre	9+4
c) Babits Mihály	8+4
d) Kosztolányi Dezső	8+4
B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i>	<b>9</b>
a) Móricz Zsigmond	5
b) Wass Albert	4
C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</i>	<b>9</b>
a, <b>Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói</b>	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2

<b>b, Metszetek – egyéni utakon</b>	
<b>Krúdy Gyula</b>	2
<b>Szabó Dezső</b>	2
<b>IV. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma</b>	<b>13+3</b>
<i>A) Avantgárd mozgalmak</i>	2
<i>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	3
<i>C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	4+1
<i>D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	4+2
<b>Összes óraszám:</b>	<b>102</b>
<b>MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:</b>	<b>136</b>

## IRODALOM

**TÉMAKÖR: Romantika és realizmus a XIX.században**  
*Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája*  
**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+4 óra**

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

### FOGALMAK

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter

**TÉMAKÖR: A klasszikus modernség irodalma (A,B,C,)**  
**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 13+3 ÓRA**

*A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+1 óra**

*B. A realizmus az orosz irodalomban*

## JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+1 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

### FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

#### *C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai*

## JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+1 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

### FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő

## TÉMAKÖR: A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)

### JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 48+12 óra

#### *A, Életművek a XX. század magyar irodalmából a, Herczeg Ferenc*

## JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése

- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

## FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

### **b, Ady Endre**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 9+4 óra**

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

## FOGALMAK

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés

### **c, Babits Mihály**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+4 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

## FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

### *d, Kosztolányi Dezső*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+4 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

## FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

### *B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.*

**TÉMAKÖR: a, Móricz Zsigmond**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

**TÉMAKÖR: b, Wass Albert**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**



## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

## FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

*C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói*

*A, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Karinthy Frigyes*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

*B, Egyéni utakon*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**

*Szabó Dezső, Krúdy Gyula*

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az **Így írtok ti** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

## FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

**TÉMAKÖR: A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma (A,B,C,D,)**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 13+3 óra**

*A. Avantgárd mozgalmak*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra**

**C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+2 óra**

**D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+2 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D)**

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.

**FOGALMAK**

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma

**A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.**

**RÉSZLETES TÁBLÁZAT**

<b>IRODALOM</b>	
<b>TÖRZSANYAG</b> (óraszám 80%-a)	<b>AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK</b>
<b>I. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában II.</b>	
<i>Színház- és drámatörténet</i>	<b>6+4</b>
Madách Imre: Az ember tragédiája	6+4
<b>II. A klasszikus modernség irodalma 13+3</b>	
<b>A) A nyugat-európai irodalom</b>	<b>5+1</b>
a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek)	

Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné	
<b>b) Színház- és drámatörténet:</b> Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)	
<b>B) Az orosz irodalom</b>	<b>5+1</b>
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	
b) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina	
<b>c) Színház- és drámatörténet:</b> Anton Pavlovics Csehov: Sirály	
<b>C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</b>	<b>3+1</b>
a) Charles Baudelaire	
A Romlás virágai – Előszó, Kapcsolatok	
Az albatrosz, Egy dög	
b) Paul Verlaine	
Őszi chanson	
Költészetten	
c) Arthur Rimbaud	
A magánhangzók szonettje A részeg hajó (részlet)	
<b>III. A magyar irodalom a XX. században I.</b>	<b>48+12</b>
<b>A) Életművek a XX. század magyar irodalmából</b>	<b>30+12</b>
<b>a) Herczeg Ferenc</b>	<b>5</b>
Az élet kapuja	
Fekete szüret a Badacsonyon	
<b>Színház- és drámatörténet:</b> Bizánc	
<b>b) Ady Endre</b>	<b>9+4</b>
Góg és Magóg fia vagyok én... A Tisza-parton A Hortobágy poétája Sem utódja, sem boldog őse...	
Héja-nász az avaron Lédával a bálban Vér és arany Elbocsátó szép üzenet	
Harc a Nagyúrral	
Új vizeken járok	
Az ős Kaján	

A Sion-hegy alatt	
Az Úr érkezése	
Kocsi-út az éjszakában Párisban járt az Ősz	
Emlékezés egy nyár-éjszakára Az eltévedt lovas Ember az embertelenségben	
Őrizem a szemed	
<b>c) Babits Mihály</b>	<b>8+4</b>
In Horatium	
A lírikus epilógja	
Esti kérdés	
Jobb és bal	
Mint különös hírmondó... Húsvét előtt Cigány a siralomházban	
Ősz és tavasz közt A gazda bekeríti házát	
Jónás könyve; Jónás imája	
<b>d) Kosztolányi Dezső</b>	<b>8+4</b>
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	
Boldog, szomorú dal	
Őszi reggeli	
Halotti beszéd	
Hajnali részegség Marcus Aurelius	
Édes Anna Irodalom és film	
Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	
<b>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</b>	
<b>a) Móricz Zsigmond</b>	<b>5</b>
Tragédia, Barbárok	
Úri muri	
<b>b) Wass Albert</b>	<b>4</b>
Adjátok vissza a hegyeimet!	
Üzenet haza	
<b>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából</b>	<b>9</b>
a) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
<b>Juhász Gyula</b>	<b>3</b>

Tiszai csönd	
Anna örök	
<b>Tóth Árpád</b>	<b>2</b>
Esti sugárkoszorú	
Lélektől lélekig	
Elégia egy rekettyebokorhoz	
Isten oltó-kése	
<b>Karinthy Frigyes</b>	<b>2</b>
Így írtok ti (részletek)	
Találkozás egy fiatalemberrel	
b, Metszetek – egyéni utakon	
<b>Krúdy Gyula</b>	<b>2</b>
Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	
<b>Szabó Dezső</b>	<b>2</b>
Feltámadás Makucskán	
<b>IV. A modernizmus irodalma</b>	<b>13+3</b>
<b>A) Avantgárd mozgalmak</b>	<b>2</b>
a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	
<b>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</b>	<b>3</b>
a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	
<b>C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</b>	<b>4+1</b>
a) Franz Kafka: Az átváltozás	
b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	
<b>D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</b>	<b>4+1</b>
Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama	
Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy	

**ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZAT**  
**12. évfolyam**  
**IRODALOM**

<b>TÉMAKÖR NEVE</b>	
<b>V. A magyar irodalom a XX. században II.</b>	<b>43+12</b>
<b>A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</b>	<b>10+5</b>
József Attila	10+5
<b>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</b>	<b>7</b>
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+3=5)	2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+2=4)	2
c, Kányádi Sándor	3
<b>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</b>	<b>21+3</b>
a) Metszetek: egyéni utakon	
Weöres Sándor	2
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	6+3
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
<b>D) Színház- és drámatörténet</b>	<b>5</b>
Örkény István	3+2
Szabó Magda	2+2

<b>V. A XX. századi történelem az irodalomban</b>	<b>8</b>
a) Trianon	2
b) Világháborúk	1
c) Holokauszt	2
d) Kommunista diktatúra	1
e) 1956	2
<b>VI. Kortárs magyar irodalom</b>	<b>5+3</b>
<b>VII. A posztmodern és kortárs világirodalom</b>	<b>3</b>
<b>VIII. Készüljünk az érettségire!</b>	<b>13+3</b>
	<b>Összes óraszám:</b>
	<b>90</b>
<b>MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:</b>	
	<b>120</b>

## **TÉMAKÖR: A magyar irodalom a XX. században II.**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 43 +12 óra**

### *A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.*

*József Attila*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 +5 óra**

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

#### **FOGALMAK**

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

***B, Portrék a XX. század magyar irodalmából II.***

***a, Örkény István***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***b, Szabó Magda***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***c, Kányádi Sándor***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

**FOGALMAK:**

groteszk, abszurd, egyperces, családrégény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság

***C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 +3óra**

***a, Metszetek: egyéni utakon***

**Weöres Sándor**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói***

**Szabó Lőrinc**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**Radnóti Miklós**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+3 óra**

***c) Metszetek a Kárpát-medencei irodalomból***

**Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra**

***d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából***

**Nagy László**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***e) Metszet a tárgyias irodalomból***

**Pilinszky János**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból***

**Illyés Gyula**



**JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra**

### **FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése, a választott szerzők irodalomtörténeti jelentősége
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.
- Történelmi katalizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében
- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

### **FOGALMAK**

életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom

### ***D, Színház- és drámatörténet***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

**Örkény István**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+2 óra**

**Szabó Magda**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2+2 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal
- Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

**FOGALMAK:** totalitárius, történelmi dráma

**TÉMAKÖR: A XX. századi történelem az irodalomban**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra**

**a, Trianon**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**b, Világháborúk**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra**

**c, Holokauszt**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**d, Kommunista diktatúra**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra**

**e, 1956**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

**TÉMAKÖR: Kortárs magyar irodalom**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

**TÉMAKÖR: Posztmodern és kortárs világirodalom**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

**TÉMAKÖR: Készüljünk az érettségire!**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 13+3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

Témakörök szerinti ismételés, rendszerezés

**KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12. OSZTÁLY**

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Franz Kafka: Az átváltozás
Thomas Mann: Mario és a varázsló vagy Tonio Kröger
Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei vagy Koldusopera
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus

Madách Imre: Az ember tragédiája
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Édes Anna
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

## MEMORITEREK 11-12. OSZTÁLY

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet